

beállítása az előző költségvetési év első tíz hónapjával szembe-
tűnő javulást mutat a kincstári gazdálkodás egész vonalán. Az
egyenes adók 191.4 milliőről 206.3 millióra, a forgalmi adók
99.4 milliőről 113.4 millióra, az illetékek 83.9 milliőről 89.7 mil-
lióra, a fogyasztási adók 78.4 milliőről 86.1 millióra emelkedtek.
*Amellett, hogy ily helyzetben nincsen meg immár az erkölcsi
jogosultsága annak, hogy a válságos idők túlnyomólag vétlen
pénzügyi tévelygései bűncselekménnyé minősíttessenek, megvan
egyben a gyakorlati lehetőség arra, hogy a kincstári kormány-
zat nagyvonalú bocsánati intézkedésre szánja rá magát, sosem
tévesztve szem elől, hogy végső soron ezzel ex nunc saját adó-
alapjainak izmosságát és belterjességét növeli.*

*Az amnesztiát alátámasztó másik mérlegetési folyamat az
állami kölcsönpolitika területén mozog.*

Végtére a külfölddel szemben való adósságrendezés kérdés-
csoportja egyfelől, a nagyvonalú-beruházások megvalósításának
feladata másfelől egyértelműen a belső kölcsön felvételének és
e felvétel megszerzésének szükségszerűségéhez vezet. *A belső
kölcsön döntő sikere pedig éppen a tőkeszerű tevékenységen ed-
dig kívülmaradt értékeknek és jószágoknak a kölcsönjegyzésbe
való szervezett bekapcsolásán épül, ami egyidejű vagy még in-
kább előzetes amnesztiális rendelkezéseket feltételez.*

A pénzügyi bünbocsánat útja nem új, járatlan csapás: nyu-
gati szomszédaink (így: Ausztria, Svájc) az utolsó évtizedek
folyamán sokszor éltek e stílusos és hasznos törvényhozási-ész-
közzel.

—l—r.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

A gondnokság alá nem helyezett. *elmebeteg jogügyleteinél*
az ilyen személy cselekvőképességének kérdését az ügyletkötés-
kor fennforgó összes körülményekre tekintettel esetenként kell
elbírálni. Nem az a döntő, hogy az elmeállapot elvont orvosi
szempontból kifogásolható-e, hanem az, hogy az elmebaj mily
mértékben hatott a cselekvő személy értelmére és akaratára, ne-
vezetesen kizárta-e vagy sem az értelmes akaratelhatározáshoz
való képességet (P. IV. 884/1937.). A bírói gyakorlat — tud-
tommal — ezt a jogelvet eddig csak elmeenyegességgel kapcsolo-
latban mondotta ki, elmebetegség tekintetében csak a házasság-
kötés semmisségére vonatkozó perekben. (Előző gyakorlat: idei
évfolyamunk 99. és 219. oldalán.) A most ismertetett döntéssel
a kör bezárul és általános elvként tekinthető, hogy a gondnok-

ság alá nem helyezett elmebeteg és elmegegyenge cselekvőképességét a bíró, függetlenül az orvosilag konstataálható betegségtől, szabadon mérlegeli. E tekintetben nincs különbség a házassági jog és az általános magánjog között. Egybevág ez az álláspont a MTJ. 12. §-ának 2. pontjával, amely szerint csak az cselekvőképtelen, aki elmebaj, muló elmezavar vagy öntudatlanság miatt a szükséges értelmes akaratelhatározásra nem képes, amíg ez az állapota tart. A lényeg tehát itt sem az elmebetegségen, hanem az akaratelhatározásra való képességen van. A teljesség kedvéért megemlítendő, hogy a MTJ. szerint szemben a mai joggal az elmebaj miatt gondnokság alá helyezett személy cselekvőképessége sincs teljesen kizárva. A 34. §. második bekezdése szerint csak *vélelem* áll fenn atekintetben, hogy az elmebaj miatt gondnokság alá helyezett cselekvőképtelen állapotban van; a 14. §. szerint a gondnokolt nem köthet személyjogi vagy személyállapotát érintő családjogi szerződést és nem tehet ily jognyilatkozatot; egyébként csak annyiban cselekvőképtelen, amennyiben a szükséges értelmes akaratelhatározásra nem képes állapotban van, míg többi jogügyleteit általában a kiskorúak jogügyleteire vonatkozó szabályok szerint kell megítélni.

↑

A jogosított *kiskorusága* alatt az *elévülés* csak abban az esetben nyugszik, ha a kiskorúnak nincs törvényes képviselője, vagy törvényes képviselője a követelés érvényesítésében akadályozva van, továbbá ha a kiskorú és törvényes képviselője között vagy a kiskorú és oly személy között, akinek ugyanaz a törvényes képviselője, mint a kiskorúnak, érdekellentét forog fenn. Az elévülési idő folyására nincs jelentősége annak a kérdésnek, hogy a kiskorú a jogának érvényesítését elmulasztó törvényes képviselőtől kártérítést kaphat-e. Ha a kiskorúnak volt törvényes képviselője és érdekellentét nem forgott fenn, a törvényes képviselő mulasztása nem esik azonos elbírálás alá a kiskorút nem kötelező joglemondással, mert a jog érvényesítésének egyoldalú elmulasztása a gyámi törvény 113. §-ának utolsó bekezdésében említett jogügyletek fogalma alá nem vonható. (P. I. 6449/1936.). Az utóbbi gondolat a 68. JED. indokolásában is már kifejezésre jutott.

*

Nem *bontóok*, ha valamely házasság felbontásában az ellenfél erkölcsstelen életmódjának bizonyításául a közös kiskorú *gyermekre hivatkozik tanu gyanánt*. Ez az eljárás ugyan családerkölcsei szempontból kifogás alá eshetik, a törvényben biztosított joggal való élés azonban bontóokot nem létesíthet, emellett úgy a tanunak megvan a módja ahhoz, hogy a törvény szerint

megtagadja a vallomástételt, mint pedig a bíróság is szabadon mérlegelheti a tanu vallomását (P. III. 5613/1936.) Nem érdektelen evvel a jogelvvvel összevetni azt a bírói gyakorlatot, amely már esetleg bontóókul minősíti az egyik házastárs által a másikkal szemben tett büntető feljelentést; házastársak közötti kilakoltatási per bontóókként való minősítéséről előző számunk 272. oldalán emlékeztünk meg. Lehetnek tehát esetek, midőn a joggal való élés egyébkénti megengedettségé nem zárja ki az ily cselekmény bontóók gyanánt való megállapítását.

A bíróság útján való visszahívás őszinteségének hiánya miatt elutasítja a keresetet a P. III. 5683/1936. sz. ítélet, mert felperes a szegénységi bizonyítványt személyesen a házasság felbontása iránti ügyben kérte, az ügyvédi meghatalmazást is a házassági bontóper vitelére adta és ügyvédje annak alapján a szegényjogot kifejezetten azért kérte, mert felperes a HT. 77. §-ának a) pontja alapján házassági bontópert kíván lefolytatni. Hasonló döntést már előző évfolyamunk 389. oldalán is közöltünk. Evvel az ítélettel szemben utalok arra, hogy a budapesti kir. törvényszék kijavítás végett adja vissza azt a visszahívó kérvényt, amely közjegyzői hitelesítés nélkül a visszahívó eljárásra szóló meghatalmazást csatol és oly meghatalmazást kér, amely egyaránt szól a házassági bontóper vitelére és a visszahívási eljárás lefolytatására; arra is ismerek példát az elsőbíróságok gyakorlatából, hogy a fél kifejezetten a visszahívó eljárásra kérte a szegénységi jogot, a bíróság pedig azt a házassági bontóperre adta meg neki. Ha pedig az elsőbíróságok nem tartják élesen széjjel az eljárásnak ezt a két szakát, úgy nem lehet megbocsátásnak minősíteni azt, ha a laikus fél, aki nem tud eléggé különböztetni a visszahívó perenkívüli eljárás és a házassági bontóper között, a szegénységi bizonyítvány kérésekor jogilag nem szabatos kifejezést használ.

A kényszerű együttlakás továbbmenő tények nélkül sem a házassági életközösség megszakadását ki nem zárja, sem a bontó ok megbocsájtását nem jelenti. Ha tehát a honvédtörzsőrmester felperes a laktanyában volt kincstári lakását nem hagyhatta el és az alperes nem akart elköltözni, úgy vizsgálni kell, hogy a házastársak miként étkeztek, miként háltak és napközben miként érintkeztek a közös lakásban (P. III. 5516/1936.).

*

A folyamatosan elkövetett házastársi kötelességsértések — az adott esetben: sértő hírek terjesztése — közül a korábban elkövetett ily cselekmények megbocsájtása nem állja útját annak, hogy a sértett házastárs későbbi hasonló cselekmények miatt bontópert indíthasson (P. III. 5722/1936.). Ez az igen helyes gyakorlat ugyanazon az alapelven nyugszik, mint a versenyz-

perekben kifejlődött hasonló praxis: az egyes sértő cselekmények önállóságának elvén. (L. pl. az előző számunk 278. oldalán közölt döntést.)

*

A főszolgabíró *uti általánya* rendeltetésénél fogva a *nőtartásdíj* megállapításánál számba nem jöhet. (P. III. 3760/1936.).

Az a fél, aki a házassági bontóperben *fenntartja vagyoni jogi igényeit*, evvel fenntartotta a végleges nőtartás iránti igényét is. Családi vagyoni jogi igények fenntartását ugyanis semmiféle jogszabály nem írja elő, hanem ily jogfenntartás a 411. számú elvi határozat szerint egyedül a végleges nőtartáshoz szükséges. A végleges nőtartás pénzbeli szolgáltatás, tehát egyúttal vagyoni jogi igény is; a lényeges az, hogy a felperes nyilatkozataival a végleges nőtartási igényhez való jogát kívánta fenntartani és ezt az akaratát perbeli ellenfelével szemben kétséget kizáró módon kifejezésre juttatta. Az ítélet (P. III. 5238/1936.) ezután meggyőzően mutat rá arra, hogy a nőtartási igénynek a Pp. 695. §-ában foglalt rendelkezés folytán beálló eljárásjogi különállása, vagyis az, hogy efelett az igény felett a felbontó, illetőleg elválasztó ítéletnek mindenképen döntenie kell és arra a házassági vagyoni jogi igényekre nézve fennálló külön eljárásjogi rendelkezések nem terjednek ki, nem teszi a nőtartási igényt anyagi jogilag nem vagyoni igényné.

*

Jelzálogos hitelező és adósa között létrejött az a megállapodás, hogy a jelzálogjog tárgyát képező ingatlan az árverés elhalasztása esetére a hitelező birtokába és rendelkezésére bocsátandó, a Jt. 24. §-ának második bekezdése értelmében *zálogbirtok* alapítását célozza és ennek folytán semmis, annyival is inkább, mert a szóbanforgó megállapodás a hitelező számára a birtokot és rendelkezést minden megszorítás és korlátozás nélkül, tehát nem pl. mint bérlő vagy megbízott javára az idevágó jogviszony szabályozása mellett biztosítja. (P. IV. 6353/1936.)

*

Az osztályos egyesség által megállapított *hasznélvezeti jog* bekebelezése évekkal az osztályegység kelte után történt meg, időközben pedig más hitelezők részben ügyleti, részben végrehajtási úton jelzálogjogot szereztek az ingatlanra. A hasznélvező ama keresetének, hogy jegyeztessék fel, miszerint az ő joga az időközben jogot szerző jelzálogos hitelezőket megelőzi, a Kúria P. V. 686/1937. sz. ítélete a rosszhiszeműen és a végrehajtási úton zálogjogot szerző hitelezőkkel szemben helyt ad, míg a jóhiszemű ügyleti zálogszerzőkkel szemben a keresetet elutasítja, még akkor is, ha ezek utóbb a végrehajtási jogot is feljegyeztették, vagy ha a jelzálogjogot csak a hitel folyósítása után

kapták meg. Az indokolás szerint a telekkönyvnek az iránt kell biztonszágot nyújtani, hogy az ingatlanon más jogok nem állanak fenn, mint amelyeket a telekkönyv feltüntet, másfelől, hogy amit a bejegyzés tartalmaz, az valóság. Ámde ez a jogvédelem csupán a jóhiszemű telekkönyvi szerzőket illeti meg és csak azokat, akik dologjogukat jogügylet alapján szerezték; ugyanis csak ezek az utóbbiak hivatkozhatnak arra, hogy a hitelt csupán az adós nyilvántartási jogára és az abban feltalálható anyagi biztosítékre tekintettel nyújtották. Rosszhiszeműnek az a hitelező tekintendő, aki jelzálogjoga szerzésekor a felperes haszonélvezeti jogáról tudott, vagy arról csak a kellő gondosság elmulasztása miatt nem tudhatott. A döntés érdekes és nem teljesen agálytalan adalék a telekkönyvi jóhiszem tanához, amelyből előző számunk 273. oldalán is közöltünk egy döntést. Gondolkodóba ejt már maga a kiinduló pont is, amely szerint a telekkönyvezésre szánt, de a valóságban nem telekkönyvezett haszonélvezeti jog létezőnek tekintendő telekkönyvezetlen volta dacára is, mert hiszen érvényesül a végrehajtási úton jogot szerzőkkel és a rosszhiszemű ügyleti szerzőkkel szemben is. Ezek közé sorolja a döntés azokat is, akik gondatlanságból nem tudtak a haszonélvezeti jogról, — holott a jelzálogos hitelező gondatlanságáról annyival kevésbé lehet szó, mivel az általános felfogás szerint a jelzálogos hitelezőnek nem kell vizsgálnia a tényleges állapotot (*Szladits*: Dologi jog 181—182.). Nagyobb súllyal kellett volna a másik oldalon latba esnie az adott esetben a haszonélvező gondossága fokának, aki 18 évig nem törődött avval, be van-e kebelezve az ő haszonélvezeti joga vagy sem.

*

A *joglépés igénybevételéért való kártérítési felelősséggel* két döntés foglalkozik. A P. VI. 509/1937. számú ítélet a 160. E. H.-t, amely bűnügyi zárlat jóhiszemű kérelmezéséről szól, kiterjesztően értelmezi és általában mindennemű büntető feljelentésre nézve kimondja, hogy csak a nyilván alap nélküli bűnügyi panasz esik a jogellenes cselekmény tekintete alá, amely kártérítésre kötelez. Nem jogellenes azonban az olyan feljelentés, amely nem hamis és nem is feltűnően gondatlan. Ha tehát az alkalmazott elismerte, hogy számadási hiánya van és a kir. ügyészség a rendelkezésére álló adatok alapján vádat emelt, a vádtanács pedig a bűnügyet egyesbíróhoz tette át: úgy az a körülmény, hogy az alkalmazottat utóbb felmentették, nem bizonyítja a feljelentés nyilvánvaló alaptalanságát. A P. V. 137/1937. sz. ítélet elutasítja a biztosítási végrehajtás jogellenes kieszközlése címén indított kártérítési keresetet, mert az alapperben csak az derült ki, hogy az ottani felperesnek csak az akkor érvényesített váltó alapján nem volt követelése, nem nyert azonban megállapítást, hogy semmilyen címen sem volt követelése.

A kocsira kapaszkodó *11 éves felperes önvétkét* a P. I. 145,1937. sz. ítélet megállapítja, mivel a felperes már birt oly értelmi fejlettséggel, amely őt magatartása következményeinek belátására képessé tette. A sérült vétkessége kizárja a vétkes kártérítésre vonatkozó szabályok alkalmazását is.

A 65. sz. jogegységi döntvény nem alkotott új jogszabályt, hanem a létező jogot állapította meg. De még ha ez a döntvény új jogszabály lenne is, akkor sem volna tekinthető oly körülmény megváltozásának, amelynek alapján a bíróság a szolgáltatás mennyiségét és tartamát megállapította (Pp. 413. §.). Ha tehát a még e döntvény előtt hozott korábbi jogerős ítélet kimondotta, hogy felperes baleseti járadéka 60. életévének betöltésével megszűnik, úgy ennek az ítéletnek a megdöntésére a 65. sz. jogegységi döntvény módot nem nyújt. (P. I. 199/1937.)

*

A *munkajog* köréből mindenekelőtt a 85. JED.-nek mult számunk óta közzétett indokolása érdemel figyelmet. A döntvény a *dohányárusítót kereskedőnek* minősíti, minthogy a K. T. 258. §-ának 1. pontjában meghatározott kereskedelmi ügylettel saját nevében iparszerűen foglalkozik. Ennek a minősítésnek a jövedéki szabályok sem állják útját. Noha a vonatkozó pénzügyminiszteri utasítás a dohányárust bizományosnak tekinti, ezt a minősítést a Kúria jogilag elfogadhatónak nem tartja, mivel a dohányárus, különösen a dohánykísárus tulajdonosa lesz a megszerzett dohánygyártmányoknak és azt tovább adhatja; az ő jogviszonyából hiányzik a bizomány két jellegzetes ismérve, az ügyletnek a megbízó részére kötése és az elszámolás kötelezettsége. Már közelebb áll a bizomány jogi természetéhez az ú. n. fő- és nagyárus jogi helyzete, akik csupán eladási jutalékot kapnak és bizonyos elszámolási kötelezettség alatt is állanak, bár a beszerzett anyag ezeknek az árusoknak is tulajdona lesz, úgy hogy ez a jogviszony sem fedi teljesen a jogi értelemben vett bizomány fogalmát. Sem az, hogy az állami egyedáruságok az ipartörvény 183. §-ának *d*) pontja alapján e törvény rendelkezése alól ki vannak véve, sem pedig az, hogy a munkaügyi bíráskodás nem terjed ki az állami egyedárusággal összekötött vállalatokban alkalmazottakra, nem áll útjában a döntvény által elfoglalt álláspontnak. Nem terjed ki azonban az 1910/1920. M. E. sz. rendelet hatálya a korlátolt dohánykísárusok alkalmazottaira; a korlátolt dohánykísárusok ugyanis dohánygyártmányokkal csak az üzletben ülő vendégeket láthatják el. Ez a tevékenység a vendég kiszolgálására irányuló ipari tevékenység körébe tartozik és ezért a szolgálati viszony szempontjából az ipartörvény rendelkezése alá esik.

Az állandó bírói gyakorlat szerint a *részvénytársaságnak* az a joga, hogy az *igazgatóság tagjától* a társaságot netán megkárosító jogellenes és vétkes cselekményeiért kártérítést követeljen és ehhez képest az a joga is, hogy igazgatósági tagjától a részvénytársaság kárával jogellenesen felvett pénzüsszegek visszatérítését igényelje, csak abban az esetben érvényesíthető, ha a *közgyűlés* érvényesen hozott határozattal e jog érvényesítést elhatározza. Ily határozat nélkül a fent körülírt követelés sem adásvételi ügylet, sem pedig perjogi bizomány tárgyául nem szolgálhat. (P. IV. 6353/1936.).

*

A *megbízott* az ügy ellátásában *eltérhet a megbízó utasításától*, ha, tekintettel a körülményekre, felteheti, hogy a megbízó a tényállást ismerve, az eltérést helyeselné; köteles azonban, ha a halasztás nem jár veszéllyel, e szándékáról a megbízót előre értesíteni és értesítését megvárni. Az utasításellenes eljárás jóváhagyását nem lehet pusztán azon az alapon megállapítani, hogy a megbízott eljárásáról jelentést tett és a megbízó ezt a jelentést nem kifogásolta az utasításellenes eljárás (az adott esetben a megállapítottnál későbbi szelvényekkel ellátott érték-papírok átvétele) miatt, mert a megbízottnak a lebonyolítás mikéntjére vonatkozó tudósítása nem minősül a K. T. 320. §-ában említett ajánlatnak. Ha a megbízott a megbízás teljesítését ellenérték fejében vállalta el, minden vétkéért felel; ha tehát az utasítástól jogosulatlanul tért el, felelős az ez által okozott kárért. (P. IV. 5747/1936.).

*

A P. VII. 777/1937. sz. feloldó végzés *valóságos dollárbankjegyekben elhelyezett takaréketét* árfolyamának számítása iránt folyó perben felold annak megállapítása végett, vajjon a betevő azáltal, hogy a betétet valóságban fizetett dollárbankjegyekben helyezte el, amelyek akkor számára egy a dollár akkori árfolyamában kifejezett értéket jelentettek, feltételezte-e a dollár változhatatlan értékállandóságához akkor fűzött hit folytán, hogy a betét majd kifizetendő összege független marad a gazdasági élet rendkívüli változásaitól; másfelől pedig a pénzintézetet terheli a bizonyítás kötelezettsége arra, hogy a betevő által adott dollárösszeget kellő időben teljes értékben nem értékesítette. Ha a pénzintézet ezt nem bizonyítja, akkor azt kell feltenni, hogy a dollárbankjegyeket még teljes árfolyamon értékesítette, esetleg a Magyar Nemzeti Bank felhívására annak beszolgáltatta.

A P. VII. 194/1937. sz. ítélettel eldöntött perben a tényállás az volt, hogy a biztosítási kötvény még a dollár elértektelenedése előtt lejárt, annak konvertálása iránt tárgyalások indultak meg, ezek nem vezettek eredményre, úgy hogy a biztosított a

társaságot fizetésre szólította fel. A Kúria a biztosítót csak a felszólító levél feladását követő napon jegyzett árfolyam szerint marasztalta, mint amely magasabb volt a Magyar Nemzeti Bank által a szóbanforgó időszakra nézve közzétett dollárárfolyamnál, mivel a felek tárgyalásainak folyama alatt szó sem volt arról, hogy a biztosító a perbeli biztosítás dollárösszegének pengőértékét a felperesnek tényleg kifizesse és a tárgyalások meghiusulásának időpontjáig a biztosító a szolgáltatás teljesítésével késedelemben nem lehetett.

Az ú. n. sima dollárt *telekkönyvi szempontból* most sem valorizálja a Kúria és e tekintetben a Pk. V. 3072/1936. számú végzés fentartja az ismert, legutóbb Görög Frigyes kitűnő jogszegyleti előadásában bírálat tárgyává tett gyakorlatot.

*

A jogegységi tanács 86. sz. *polgári döntvényének* indoklása igen részletesen kommentálja az 1927: X. t.-c. ama szakaszait, amelyek az *életbiztosítási díj* megfizetésének kikényszeríthetőségére vonatkoznak. Az indokolás szerint háromféle díj van: az első díj, amely perelhető; ugyancsak perelhető külön a mindenkori esedékességekre szólóan írásban kötelezett folytatólagos díj; nem perelhető az a folytatólagos díj, amelyre nézve ilyen írásban vállalt kötelezettség nincs. A nem perelhetőségből következik természetesen az is, hogy a biztosító a kockázatot sem vállalja az esedékesség napján túl. Az 1927: X. t.-c. meghozatalának egyik oka, amint azt az indokolás is megállapítja, annak kiküszöbölése, hogy a biztosított a díj nemfizetése által kötelezettségeit megszüntethesse. Az eredmény azonban a döntvényhez képest az, hogy míg a biztosítási novella előtti időben a biztosítási szerződés és evvel egyúttal a kockázat viselése is legalább az esedékesség után 30 napig még fennállott, addig a novellának most már hiteles értelme szerint a törvényhozó intencióival ellentétben ez a 30 napos karenciális idő is elesik oly folytatólagos díjaknál, melyeknél külön kötelező nincs. Megemlítésre méltó az indokolás egy megjegyzése. Eszerint a késedelem megítélésénél az általános szabályok irányadók és ezekhez képest mentesíti a szerződő felet a teljesítésben való késedelme következményei alól az erőhatalom és vétlen baleset mellett a díjfizetésnél követett gyakorlat is. Ha tehát a biztosító állandóan elfogadta a késedelmesen fizetett díjakat, akkor eszerint kockázatban állana akkor is, ha valamely ily esedékesség már el is telt. Hogy ez a kockázatban állás meddig tart: a biztosított késedelme szokásos vagy átlagos időtartamáig; hogy elszeghető-e a biztosító oly levelével, amely közli, hogy ezentúl a társaság az esedékességet szigorúan veszi — amire támpontot nyújt a 462. E. H. — oly kérdések, amelyek nyitottak maradnak a döntvény után is. Nyitvamarad az a kér-

dés is, hogy ennek a kockázatviselésnek megfelel-e a biztosító joga a díj peresítéséhez; a válasz a törvény szóhangzatához képest inkább tagadó, bár ez nem felel meg annak az alap gondolatnak, amelyből a döntvény is kiindul, t. i. a kockázatviselés és a díj perelhetősége korrelát voltának.

*

Az 1930: V. t.-c. 13. §-ából és a K. T. 8. és 9. §§-ból ugyan az következik, hogy *korlátolt felelősségű társaság* létrejövetelehez a cégjegyzékbe való bevezetés és a „Központi Értesítő”-be való kihirdetés szükséges, valamint hogy akik a bejegyzés előtt a társaság nevében eljárak, személyesen és egyetemleg felelnek; e rendelkezések azonban nem állják útját annak, hogy a társaság a bejegyzés előtt eljár személyek ténykedését utólagos jóváhagyással magára kötelezőnek fogadja el, az azok által kötött ügyleteket számadásaiba felvegye és ennek folytán számadásait olyan naptól kezdje, amely még létrejötté előtti időre esik. (Pk. IV. 5247/1936.).

*

Egyizben megjelenő *üzleti árjegyzék* nem öltöztethető *időszaki lap* formájába, mert ez az eljárás az árjegyzéket kiadó áruház üzleti helyzete és terjedelme tekintetében megtéveszti a vevőközöniséget és ennek folytán a Tvt. 2. §-ába ütközik (P. IV. 883/1937.).

Arra nézve, hogy valamely *hirdetésnek* mi az értelme, az az irányadó, hogy annak a szokásos figyelem mellett az érdekeltek és a fogyasztó közönség milyen értelmet tulajdonít. Ha valamely tintás üvegen az olvasható, hogy a tintát a magy. kir. technológiai és anyagvizsgáló intézet több ízben megvizsgálta és a követelményeknek megfelelőnek találta, ezzel szemben az áru maga, habár a vizonteladók nem megfelelő raktári kezelésé folytán hibás volt: úgy az alperes köteles ezt a hirdetési módot a Tvt. 2. §-a alapján abbahagyni (P. IV. 572/1937.).

A P. IV. 721/1937. sz. ítélet-újából érdekes adalék a *versenyjog és az egyéb eszmei javakhoz való jogok* konkurenciájához. A Kúria szerint az alperesnek a kereset tárgyává tett az a cselekménye, hogy a megrendelésre felperes által végzett reklámfestés mozzanatait, munkabeosztását és segédeszközeit az alperes alkalmazottja megismerte és ennek alapján végzett azután az alperes saját alkalmazottaival további reklámfestéseket: akkor sem volna sikeresen panaszolható, ha az ellesetnek állított eljárás a felperesnek üzemi titka lenne és annak birtokába az alperes az üzleti tisztességbe vagy a jóerkölcsökbe ütköző módon jutott volna. Az üzemi titok felhasználása ugyanis nem verseny céljából történt, mert alperes a szóbanforgó reklám-

festéseket kizárólag saját céljára végeztette és így cselekménye sem a felperes megrendelő közönségének elvonását, sem az alperes üzleti helyzetének javulását nem eredményezhette. De nem panaszolható ez a cselekmény az általános magánjog alapján sem, mert az idegen eszmei tulajdonnak a szabadalmi törvény 8. §-ából vont analogia szerint saját házi vagy személyes szükségletre való felhasználása nem tilos cselekmény.

*

A P. I. 140/1937. sz. ítélet a konkrét esetben azt, hogy a *pergátló kifogással* és az alperes sikertelen fellebbezésével okozott *költség viselése* felől csak a *véghatározatban* történjék intézkedés, célszerűnek találta annak folytán, mert felperes igényességi jogot élvez és így az esetben, ha érdemben pervesztessé válnék, kétséges, hogy az ellene megítélendő költséget be lehet-e rajta hajtani.

Végrendelet alaki érvényességének megtámadása iránt folyó perben, ahol a vitás kérdések valamennyi alperes ellen csak *egységesen* voltak eldönthetők, egyes alperesek részéről a kereseti kérelem megítélésének nem ellenzése, illetve az ahhoz való hozzájárulás kijelentése nem jelentette azt, hogy a perben így nyilatkozó alperesek a végrendeleti öröklésről lemondottak arra az esetre is, ha védekező pertársaik a pert megnyerik. Viszont az ily alperesek javára nem lehet perköltséget megítélni, hanem a költségeket kölcsönösen meg kell szüntetni (P. I. 6247/1936.).

Ha a bíróság a perújítási kereset folytán a megtámadott bírói egységét hatályon kívül helyezte, külön arra irányuló kérelem nélkül is dönthet az alapperbeli kereset felett (P. VI. 6179/1936.).

Az *ügyvédi panasz eljárás* szabályait nem a Pp., hanem a 4544/1879. I. M. sz. rendelet és az ügyvédi rendtartás 66. §-a szabályozza. Kiterjed azonban erre az eljárásra az egyesbíráskodásról szóló törvényes rendelkezés. Az érdemleges határozat elleni fellebbevitel módja a Ppét. 17. §-a szerint: a felfolyamodás. Ez a felfolyamodás azonban nem a végzés kihirdetésétől, hanem kézbesítésétől számítandó, mert ez nem tekinthető a Pp. 420. §-ában említett, szóbeli tárgyalás folytán hozott, rendszerint a pervezetésre vonatkozó végzésnek, hanem olyan véghatározatnak, amely a teljes kiadmány kézbesítésével közlendő (Pk. VI. 1119/1937.).

Csőd eljárásban is alkalmazandó a Cst. 78. §-a 2. bekezdésének, illetve a Vht. 34. §-ának helyébe lépő Ppét. 40. §-a, amelynek értelmében csőd eljárás során sincs két egybehangzó végzés ellen felfolyamodásnak helye (Pk. VII. 1273/1937.).

A 8900/1934. M. E. sz. rendelet 1. §-a 1. bekezdésében foglalt az a szabály, hogy a *vagyonátruházási illeték* az illeték tár-

gyait a tőke és kamat erejéig terheli, kifejezett rendelkezés híján nem értelmezhető akként, mintha ez a terhelés egyetemleges dologi kezességet jelentene. Ha ezt a rendeleti szakaszt így értelmeznék, ez a jelzálogjog alapelveit, a jelzálogjogi fedezet biztonságát és így a nyilvántartásba helyezett közbizalmat is súlyosan érintő változást jelentene, amelyhez teljesen világos és határozott rendelkezésre van szükség, mert ennek híján a rendelet az anyagi magánjoggal való összhangzás végett megszükitően értelmezendő. Az aránylagos megosztásnál azonban nem a mindenkori hátralék, hanem az eredetileg kiszabott vagyónátruházási illeték aránylagos része sorozható egy-egy ingatlan vétel árából (Pk. V. 3072/1936.).

Dr. Vági József.

Földhitelintézetek Országos Szövetsége illetékessége. Árverési vevő tulajdonszerzése.

V. A. I., aki hosszabb idő óta Amerikában élt, Miskolcon ingatlant szerzett, melynek tulajdonjoga a telek-könyvben javára be is lett kebelezve. A városban egy hasonló nevű V. A. II. ellen kielégítési végrehajtási eljárás volt folyamatban. Tévedésből V. A. I. ingatlana a másik eladósodott V. A. II. tartozásaiért bírói végrehajtási árverésen eladatott. Az Amerikában élő V. A. I. az árverés ellen kellő időben jogorvoslattal nem élhetett, mert a bírói végzések a másik eladósodott V. A. II. kezéhez kézbesítettek, aki azokat átvette és ellenük jogorvoslattal nem élt. A m. kir. kincstár elővásárlási jogát a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége gyakorolta és az ingatlan tulajdonjoga javára be is lett kebelezve. Mikor a Földhitelintézetek Országos Szövetsége kidoboltatta, hogy az ingatlanra vevőt keres, tudta meg az Amerikában élő V. A. I. a részére kirendelt távollevő gondnoka útján, hogy ingatlanát másnak adósságáért elárverezték.

Az Amerikában élő V. A. I. erre a miskolci járásbírószágon pert indított a m. kir. kincstár és a Földhitelintézetek Országos Szövetsége ellen tulajdonjogának érvényesítése, illetve a Földhitelintézetek Országos Szövetsége tulajdonjogának törlése végett. A Földhitelintézetek Országos Szövetsége pergátló kifogást emelt a bíróság hatásköre és illetékessége ellen azon az alapon, hogy az 1911. évi XV. t.-c. 3. §-ának 6. pontja szerint reá nézve is érvényes, az 1871. évi 34. t.-c. 1. §-a szerint „a Magyar Földhitelintézet illetékes bírósága az intézet által vagy ellene indítandó minden perre nézve a pesti elsőfolyamodású kir. váltótörvényszék“, illetve a Ppé. 7. §-ának 2. bekezdése és 15. §-a szerint a budapesti kir. törvényszék. A miskolci kir. járásbírószágon a pergátló kifogást elvetette azért, mert szerinte az említett törvényhelyek a V. T. 168. §-ában szabályozott, kizárólagos ille-